

Spis treści

Wykaz akronimów	9
Wstęp do wydania drugiego	13
Wstęp do wydania pierwszego	15
Rozdział 1	
Główne wyzwania	19
1.1. Uwagi wstępne	19
1.2. Trzy kryzysy	21
1.3. Scenariusze rozwoju ustrojowego Unii	25
1.3.1. Wariant optymalny – efektywna Unia	25
1.3.2. Renacjonalizacja i fragmentacja procesu integracji europejskiej	26
1.3.3. Wariant pośredni – „trwanie”	27
1.4. Dlaczego Traktat z Lizbony jest potrzebny?	28
1.5. Strategia rozszerzenia	29
1.6. Spójność Unii	30
1.7. Refleksje podsumowujące	34
Rozdział 2	
Traktat z Lizbony: wymóg sprawnego państwa	36
2.1. Kryzys koncepcji	36
2.2. Punkt odniesienia: organizacja międzynarodowa	40
2.2.1. Pojęcie organizacji międzynarodowej	40
2.2.2. Charakter prawny Unii Europejskiej	41
2.3. Polityczne manowce: próby klasyfikacji UE w kategoriach państwa	45
2.3.1. Uwarunkowania polityczne i prawne	45
2.3.2. Pojęcie konfederacji i państwa federalnego jako punkt odniesienia do klasyfikacji UE	47
2.3.2.1. Konfederacja, związek państw, związek państwowy	47
2.3.2.2. Państwo federalne (państwo związkowe)	48

2.3.2.3. Próby kwalifikacji UE w kategoriach konfederacji	49
2.3.2.4. Próby kwalifikacji UE w kategoriach państwa federalnego	50
2.4. Znaczenie idei federalizmu dla procesu integracji europejskiej	54
2.5. Docelowy model prawny procesu integracji europejskiej: organizacja międzynarodowa	57
2.6. Unia – państwa członkowskie: zarządzanie wspólnymi sprawami	60
2.6.1. Szczególna współzależność	60
2.6.2. Modele współzależności	61
2.6.3. Koncepcja „kompleksowej współzależności integracyjnej”	66
2.7. Wymóg sprawnego państwa (budowanie państwa) w procesie integracji europejskiej	70

Rozdział 3

Od Nicei do Lizbony	73
3.1. Kompromis nicejski	73
3.2. Konwent UE i Konferencja Międzyrządowa 2003/2004	77
3.3. Traktat konstytucyjny – charakter prawny i zakres regulacyjny	81
3.4. Status Polski w świetle rozwiązań proponowanych przez Traktat konstytucyjny	83
3.5. Przebieg procedury ratyfikacyjnej Traktatu konstytucyjnego ...	84
3.6. Kontynuowanie reformy ustrojowej Unii w warunkach odrzucenia Traktatu konstytucyjnego	85
3.7. Droga do kompromisu	89
3.8. Kompromis: „mapa drogowa” ustalona podczas spotkania Rady Europejskiej 21–22 czerwca 2007 r. i Konferencja Międzyrządowa 2007	91
3.9. Forma prawna Traktatu z Lizbony	92
3.10. Traktat z Lizbony a Traktat konstytucyjny	96
3.11. Przebieg procedury ratyfikacyjnej Traktatu z Lizbony	98
3.12. Refleksje podsumowujące	104

Rozdział 4

Reformy strukturalne ustroju Unii	106
4.1. Uwagi wstępne	106
4.2. Przekształcenie Unii w jednolitą organizację międzynarodową	108

4.3. Zasada pierwszeństwa prawa Unii wobec prawa krajowego państw członkowskich	110
4.4. Umocnienie wspólnej aksjologii i legitymacji demokratycznej Unii	112
4.4.1. Wartości, cele i symbole Unii	112
4.4.2. Zasady umocnienia demokracji w Unii	114
4.4.3. Umocnienie ochrony praw podstawowych	117
4.4.3.1. Nadanie Karcie Praw Podstawowych mocy prawnej	117
4.4.3.2. Przystąpienie Unii do EKPCz	120
4.4.4. Umocnienie roli parlamentów narodowych	122
4.4.4.1. Nowe regulacje dotyczące parlamentów narodowych	122
4.4.4.2. Mechanizm monitorowania zasady pomocniczości	125
4.4.4.3. Inne postanowienia wzmacniające pozycję parlamentów narodowych	128
4.5. Kompetencje Unii	130
4.5.1. Sprecyzowanie podziału kompetencji między Unią a jej państwa członkowskie	130
4.5.2. Zasady podziału kompetencji i rodzaje kompetencji Unii	136
4.6. Podejmowanie decyzji w Radzie większością kwalifikowaną	140
4.6.1. Formuła większości kwalifikowanej	140
4.6.2. Zwiększenie liczby obszarów objętych formułą większości kwalifikowanej	153
4.7. Rewizja prawa pierwotnego Unii oraz reforma katalogu aktów prawa pochodnego	163
4.7.1. Reforma procedury rewizji prawa pierwotnego Unii ...	163
4.7.2. Reforma katalogu prawa pochodnego	167
4.8. Elastyczność w UE	168
4.9. Refleksje podsumowujące	172

Rozdział 5

Reformy instytucjonalne ustroju Unii	175
5.1. Uwagi wstępne	175
5.2. Katalog instytucji i organów doradczych oraz zasady ich działania	177
5.2.1. Katalog instytucji i organów doradczych Unii	177
5.2.2. Zasady działania instytucji	178
5.3. Reforma Parlamentu Europejskiego	179
5.3.1. Alokacja miejsc w Parlamencie Europejskim	179
5.3.2. Umocnienie pozycji Parlamentu Europejskiego	184

5.4. Reforma Rady Europejskiej	185
5.5. Reforma Rady UE	188
5.6. Wysoki Przedstawiciel do Spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa	192
5.7. Reforma Komisji Europejskiej	194
5.7.1. Problem składu kolegium Komisji Europejskiej	194
5.7.2. Inne reformy Komisji Europejskiej	198
5.8. Reforma sądów unijnych	201
5.9. Reforma organów doradczych	202
5.10. Refleksje podsumowujące	204
 Rozdział 6	
Reformy sektorowe ustroju Unii	207
6.1. Reformy w dziedzinie rynku wewnętrznego i polityk	207
6.2. Reformy w dziedzinie Wspólnej Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa	211
6.3. Reforma Przestrzeni Wolności, Bezpieczeństwa i Sprawiedliwości UE	217
6.4. Refleksje podsumowujące	220
 Rozdział 7	
Polska wobec reformy ustroju Unii	222
7.1. Uwagi wstępne	222
7.2. Okres refleksji	222
7.3. Prace nad nowym traktatem rewizyjnym (okres Prezydencji niemieckiej)	224
7.4. Mandat Konferencji Międzyrządowej	227
7.5. Okres prac Konferencji Międzyrządowej i kompromis podczas spotkania Rady Europejskiej 18–19 października 2007 r.	231
7.6. Przebieg procedury ratyfikacyjnej Traktatu z Lizbony w Polsce	237
7.6.1. Procedura ratyfikowania traktatów rewizyjnych	237
7.6.2. Ratyfikacja Traktatu akcesyjnego	239
7.6.3. Procedura ratyfikacyjna Traktatu konstytucyjnego	240
7.6.4. Procedura ratyfikacyjna Traktatu z Lizbony	241
 Zakończenie	 249
 Bibliografia	 251
Książki i zwarte druki	251
Artykuły i przyczynki naukowe	255